

Utsatt og
fordelt 27/3

Stortingets forsvarskomite

7A

Tidl ref
Fk-11/09 datert 16.3.09

Vår ref
2008/01048-117/FD IV/PFKK/PAJ/PBJ

Dato 26 MAR 2009

**ST.PR.P. NR. 36 (2008-2009) - NYE KAMPFLY TIL FORSVARET - SVAR PÅ
SPØRSMÅL FRA FORSVARSKOMITEEN**

Jeg viser til brev fra forsvarskomiteen av 16. mars 2009 med spørsmål i forbindelse med komiteens behandling av til St.prp. nr. 36 (2008-2009) - Nye kampfly til Forsvaret.

Svar på spørsmålene følger vedlagt.

Med hilsen

Anne-Grete Strøm-Erichsen

Svar på spørsmål til forsvarsministeren relatert til St.prp. nr. 36 (2008–2009) Nye kampfly til Forsvaret – del II

1. Det vises til svar på Forsvarskomiteens spørsmål nr. 3 i brev av 6. mars 09, hvor det fremkommer at Lockheed Martin (LM) har tilbudt 48 F-35 til en anskaffelseskostnad på 18 milliarder kroner.

- Er summen på 18 milliarder kroner å forstå som en fast pris?**
- Er dette pristilbudet helt eller delvis gjenstand for reguleringer, og i så tilfelle hvor stor andel og etter hvilke(n) indeks(er).**
- Er det elementer i denne prisen som vil bli gjenstand for fortsatte forhandlinger og i tilfelle: hvor stor andel av prisen vil dette gjelde?**

Svar:

Anskaffelseskostnaden på 18 milliarder kroner for 48 F-35 er ikke å regne som en tilbudt fastpris, men som en estimert kostnad.

Tidspunktet for produksjon og leveranser av Norges fly gjør at vi vil dra stor nytte av en lærecurveeffekt opparbeidet gjennom årlige såkalte Low Rate Initial Production (LRIP)-kontrakter, til sammen åtte stykker, i årene fram mot 2015. Dette er lagt inn som en forutsetning i pristilbudet fra amerikanske myndigheter på 48 fly. LRIP-kontraktene gjennomføres som kostnadskontrakter med insentiver, mens de påfølgende Full Rate Production-kontraktene vil være basert på fastpris. Slik det ser ut i dag vil hovedtyngden av våre fly omfattes av sistnevnte regime.

På samme måte som for de åtte øvrige partnernasjonene, vil de norske flyene bli anskaffet gjennom den allerede inngåtte avtalen som regulerer F-35-anskaffelsen (Production, Sustainment and Follow-on Development (PSFD) Memorandum of Understanding (MOU)). Alle partnernasjonene, inkludert USA, vil gjennom denne avtalen betale samme pris for fly av samme type/konfigurasjon levert i samme tidsrom.

Summen på 18 milliarder kroner for 48 fly har vært gjenstand for reguleringer i forhold til den pris som ble tilbudt av amerikanske myndigheter i april 2008. Summen er en nåverdiberegnet kostnad i 2008-kroner, det vil si at den inneholder påslag for antatt realpris- og enhetskostnadsvekst (relevant prisnivå i de årene kampflyene anskaffes). Valutatermer (gitt av Finansdepartementet) er benyttet for å beregne fremtidig vekslingskurs mellom amerikanske dollar og norske kroner, slik at kostnaden har vært mulig å omregne til norske kroner. Videre neddiskonteres kostnaden med kalkulasjonsrente som gir nåverdi inkludert realkostnadsvekst i 2008-kroner.

Anslaget på 145 milliarder 2008-kroner (for 56 fly) i totale levetidskostnader for å drifte et kampflyvåpen basert på F-35 i en 30-årsperiode er for øvrig ikke et "best case" anslag, men det som anses som "mest sannsynlig" anslag eller den såkalte forventningsverdien. En "best case" der alle forutsetninger om kostnader slår positivt ut vurderes til ca 20 milliarder 2008-kroner lavere. I tråd med god forvaltningsskikk og allment aksepterte beregningsmetoder er det i St.prp. nr. 36 (2008-2009) forventningsverdien som er lagt til grunn.

Den videre prosessen i forhold til anskaffelse reguleres i detalj i den nevnte PSFD MOU. Prosessen innebærer at de partnernasjoner som skal ha flyleveranse i samme periode, fremsender hver sin såkalte Participant Procurement Request (PPR) til JSF Program Office (JPO). JPO, i fellesskap med berørte partnernasjoner, konsoliderer så de nasjonale PPR til en Consolidated Procurement Request, som igjen danner grunnlaget for en forespørsel (Request for Proposal (RFP)) til leverandøren Lockheed Martin (LM).

U.S. Department of Defence (ved JPO) vil være kontraktpart på vegne av Norge, så vel som for de andre partnernasjonene, og det er JPO som fører forhandlingene med LM. I prosessen frem mot kontraktinngåelse vil selvsagt berørte partnernasjoner få anledning til å delta i evalueringen av tilbudet fra LM, og i planlegging og gjennomføring av de påfølgende kontraktsforhandlingene. Norge (og andre involverte nasjoner) vil få den ferdig forhandlede kontrakten oversendt for godkjenning før den signeres. Videre har man også mulighet til å delta i kontraktsadministrasjonen av egne leveranser. Slik fremdriften i programmet ser ut i dag, vil Norges PPR fremsendes ultimo 2011, RFP oversendes LM høsten 2012, tilbud fra LM forventes å foreligge medio 2013 og kontrakt inngås tentativt primo 2014.

- 2. Flere svenske og norske nyhetskilder har de siste dagene skrevet om rapporten GAO-09-303, JOINT STRIKE FIGHTER - Accelerating Procurement before Completing Development Increases the Government's Financial Risk, fra U.S. Government Accountability Office til den amerikanske kongressen. Hva er statsrådets kommentar til innholdet i rapporten, og hvilke konsekvenser anser statsråden at de funnene som legges frem i rapporten har for den norske anskaffelsen?**

Svar:

Den amerikanske riksrevisjonen, GAO, leverte 12. mars 2009 en ny årlig rapport knyttet til F-35-programmet. Innholdet i årets rapport skiller seg i liten grad fra de fire forutgående års rapporter, og det fremføres nok en gang kritikk innenfor to hovedområder. For det første hevdes det at utviklingen av flyet vil ta lenger tid enn tidligere antatt, med den konsekvens at både utviklings- og anskaffelseskostnadene vil øke i forhold til det som tidligere er estimert. For det andre påpekes den store risikoen ved å drive utvikling, testing og produksjon av flyet på samme tid. Denne

GAO-rapporten fremstår imidlertid som noe mindre kritisk og noe mer optimistisk på programmets vegne enn hva tilfellet har vært i tidligere rapporter.

På samme måte som i tidligere år imøtegår amerikanske myndigheter, representert ved Department of Defense (DoD) og JSF Program Office (JPO) helt eller delvis kritikken fremført av GAO. Spesielt er man kritiske til hvordan GAO beregner kostnader. Når det gjelder forholdet knyttet til utvikling, testing og produksjon på samme tid, har dette vært gjenstand for en prinsipiell diskusjon blant ulike amerikanske myndighetsorganisasjoner i en årrekke. DoD mener at denne tilnærmingen, såkalt "spiral development" – der erfaringer fra testingen mates tilbake til utviklingen for så å inngå i gjeldende produksjonsversjon, er veien å gå for å få frem avanserte plattformer innen rimelig tid. GAO er på sin side blant aktørene som hevder at man må oppnå større modenhet i utviklingen, før man i det hele tatt starter opp produksjonen. DoD har imidlertid valgt å følge opp de to konkrete anbefalingene GAO tar til orde for i årets rapport. Det innebærer at DoD innen 1. oktober i år skal rapportere til den amerikanske kongressen på ulike elementer knyttet til forskjellige kontraktsregimer, inkludert usikkerhetshåndtering. I tillegg skal JPO stille krav overfor hovedleverandøren om at det gjennomføres periodiske risikoanalyser som muliggjør iverksetting av tiltak på et tidligst mulig tidspunkt.

Forsvarsdepartementet tar selvsagt GAO-rapportenes betraktninger, funn og anbefalinger på alvor. Det fremkommer imidlertid ingenting i årets rapport som endrer departementets syn på de forutsetningene for anskaffelses- og levetidskostnadsberegningene som inngikk i regjeringens beslutningsunderlag knyttet til valg av fremtidig kampfly i fjor høst. Det er også slik at en rekke av de usikkerhetsfaktorene som GAO gjennom årene har pekt på, er tatt hensyn til i kampflyprosjektets usikkerhetsbetraktninger.

Et så stort og komplisert utviklingsprogram som F-35-programmet er naturlig nok beheftet med usikkerhet, både med hensyn til tid, kostnader og ytelse. Fra norsk side planlegges det anskaffelse av fly med leveranser fra ca. 2016, dvs. på et tidspunkt når usikkerheten knyttet til alle de tre nevnte sentrale parametrene sannsynligvis er redusert til et absolutt minimum.